

Andrzej P. Perzyński

O idei Polskiego Forum Chrześcijańskiego

Łódzkie Studia Teologiczne 25/4, 7-12

2016

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. ANDRZEJ P. PERZYŃSKI

Wydział Teologiczny

Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

Warszawa

O IDEI POLSKIEGO FORUM CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Słowa kluczowe: Globalne Forum Chrześcijańskie, Polskie Forum Chrześcijańskie, ekumenizm w XX wieku, organizacje ekumeniczne, Światowa Rada Kościołów

1. Wprowadzenie. 2. Zmiany religijnego krajobrazu świata. 3. Z historii Global Christian Forum. 4. Podstawowe cele Forum Chrześcijańskiego. 5. Powstanie Polskiego Forum Chrześcijańskiego (PFCh). 6. Podsumowanie

1. WPROWADZENIE

Chrześcijanie reprezentujący różne tradycje wyznaniowe coraz częściej dziś spotykają się i angażują we wspólne działania, przekraczając granice konfesyjne, regionalne, narodowe, etniczne i kulturowe. W wielu miejscach na świecie członkowie różnych Kościołów, wspólnot chrześcijańskich i organizacji międzykościelnych razem podejmują działania na rzecz rozwiązywania problemów społecznych, etycznych, sekularyzacji, wyzwań związanych z sytuacją mniejszości narodowych czy prześladowań.

2. ZMIANY RELIGIJNEGO KRAJOBRAZU ŚWIATA

Na współczesną sytuację świata dominujący wpływ ma globalizacja, która występuje w postaci dotychczas nieznannej ludzkości. Wykracza ona daleko poza sferę powiązań gospodarczych. Narody i kultury zbliżyły się do siebie w wyniku obejmującej cały świat migracji wielu milionów ludzi, za pomocą nieistniejącej wcześniej łączności mediów elektronicznych, ogromnej mobilności ludzi i rozwoju turystyki masowej. Religie, które dotąd żyły w oddzielonych od siebie światach, dzisiaj przenikają się i są obecne wśród nas.

W ostatnich dziesięcioleciach daje się zauważyć na płaszczyźnie globalnej nie tylko rosnącą religijną mobilność, ale i rozdrobienie działalności chrześcijańskiej.

Punkt ciężkości chrześcijaństwa przesuwa się coraz bardziej w stronę globalnego Południa i Wschodu. W wielu krajach zachodnich, zwłaszcza w Europie, maleje liczba chrześcijan, przez co – czy to w skutek trwającego procesu sekularyzacji lub jako dziedzictwo ateistycznego wychowania w ostatnich dekadach – także coraz większe grupy ludności wycofują się z instytucji religijnych. Na Bliskim Wschodzie wskutek konfliktu w tym regionie i wynikającej z tej sytuacji wrogiej postawy wobec chrześcijan, liczba chrześcijan stale maleje, co jest zjawiskiem ogromnie niepokojącym. W przeciwieństwie do tych malejących liczb w niektórych regionach, w Azji i w Afryce, liczba chrześcijan jest stabilna, a niekiedy nawet obserwuje się znaczący ich wzrost. Wyraźnie wzrósł także ruch zielonoświątkowy i ugruntował się jako jeden z wielkich nurtów wiary chrześcijańskiej w dzisiejszym świecie.

Ze strony Światowej Rady Kościołów (WCC) odpowiedzią na zaistniałe zmiany religijnego krajobrazu w świecie była przełomowa inicjatywa, aby wspólnie z innymi partnerami stworzyć poszerzoną przestrzeń spotkań, duchowej wymiany i wielostronnego dialogu. Zaproponowano utworzenie forum spotkań i rozmów wykraczające poza instytucjonalne ramy i struktury Rady. Wraz z powołaniem do życia Globalnego Forum Chrześcijańskiego (*Global Christian Forum* = GCF) stworzono przestrzeń, w której spotykają się chrześcijanie reprezentujący szerokie spektrum obecnego światowego chrześcijaństwa. Gremium to stwarza możliwość budowania wzajemnego zaufania i podejmowania wspólnych wyzwań. Dotychczas odbyły się dwa globalne zgromadzenia GCF, pierwsze w Limuru, Kenia (2007), a drugie w Manado, Indonezja (2011)¹.

3. Z HISTORII GLOBAL CHRISTIAN FORUM

Współczesny ruch ekumeniczny przeszedł długą drogę od czasu swojego powstania na początku XX w. Wiele Kościołów zdecydowało się przekroczyć wzajemne uprzedzenia, historyczne podziały i tworzyć nowe relacje oparte na wzajemnym zaufaniu, współpracy i komunii. Powstały instytucje, takie jak: Światowa Rada Kościołów, Światowy Alians Ewangeliczny i Światowa Wspólnota Zielonoświątkowa, które reprezentują znaczną część wielkiej rodziny chrześcijańskiej. Denominacje historyczne przystąpiły do dialogu z nowymi Kościołami i wspólnotami. Był wśród nich Kościół rzymskokatolicki, który – zwłaszcza od Soboru Watykańskiego II – prowadzi rozmowy bilateralne z partnerami z różnych rodzin, nurtów i tradycji chrześcijańskich, od Kościołów prawosławnych, przez Kościoły wyrosłe z historycznej Reformacji i późniejsze Kościoły powstałe na jej gruncie aż po współczesne wspólnoty zielonoświątkowe i ewangelikalne.

¹ Drugą przełomową inicjatywą było przyjęcie w 2011 r. przez ŚRK (WCC), Papieską Radę ds. Dialogu Międzyreligijnego i Światowy Alians Ewangelikalny wspólnej deklaracji zatytułowanej *Świadectwo chrześcijańskie w multireligijnym świecie*. Podczas zwołanego przez GCF posiedzenia sondażowego zaproponowano, aby te same instytucje wspólnie ze Światową Społecznością Zielonoświątkową opracowały podobny dokument, z zaleceniem go w relacjach międzykościelnych, pod roboczym tytułem: *Świadectwo chrześcijańskie w świecie zamieszkałym przez liczne chrześcijańskie rodziny wiary*.

Do tej pory nie było jednak odpowiedniego miejsca, w którym przedstawiciele wszystkich głównych Kościołów i wspólnot chrześcijańskich, nurtów i tradycji wyznaniowych oraz międzynarodowych organizacji chrześcijańskich mogliby się spotkać i zasiąść do rozmów wokół jednego stołu. Takim miejscem spotkania stało się, powstałe w 1998 r. z inicjatywy ówczesnego sekretarza generalnego Światowej Rady Kościołów – Konrada Raisera, Global Christian Forum (GCF) – niezależny od istniejących struktur ruch złożony z reprezentantów różnych Kościołów i wspólnot chrześcijańskich, nurtów i tradycji wyznaniowych oraz międzynarodowych organizacji chrześcijańskich spotykających się na wspólnej płaszczyźnie, w atmosferze wzajemnego szacunku i zaufania, w celu podjęcia wspólnych wyzwań. GCF jest autonomicznym podmiotem, wspomagającym tworzenie miejsc spotkania i partnerskiej współpracy różnych chrześcijańskich tradycji wyznaniowych obecnych na wszystkich kontynentach. Zaprasza ono wszystkie Kościoły chrześcijańskie, by razem – jako równorzędni partnerzy i uczestnicy – zasiadły przy jednym wielkim stole forum².

Doświadczenie Globalnego Forum Chrześcijańskiego, które trwa już kilkanaście lat, pokazuje jak owocna i inspirująca dla wszystkich uczestników (tj. od najbardziej starożytnych Kościołów po wspólnoty powstałe w XX w.) może być partnerska współpraca. Sam mogłem tego doświadczyć jako uczestnik rzymskokatolickiej delegacji podczas ubiegłorocznej konsultacji Globalnego Forum Chrześcijańskiego w Tiranie (1-5/11/2015). Pierwszy raz we współczesnych dziejach chrześcijaństwa zebrali się wspólnie wysokiej rangi przywódcy oraz przedstawiciele różnych tradycji kościelnych, aby słuchać, uczyć się i być razem z dyskryminowanymi i prześladowanymi Kościołami i chrześcijanami. Codziennie rano wszyscy uczestnicy Forum brali udział w modlitwie, kolejno: w cerkwi prawosławnej, kościele rzymskokatolickim oraz zborze ewangelikalnym. Obrady odbywały się w nowoczesnym centrum konferencyjnym przy cerkwi prawosławnej. Miałem okazję nie tylko z bliska przypatrywać się współdzieleniu (modlitwa, liczne rozmowy, wspólne posiłki) i współdziałaniu (praca w grupach) chrześcijan z najróżnorodniejszych tradycji i Kościołów z całego świata, ale również uczestniczyć w tworzeniu tego niezwykle doświadczenia pojednanej różnorodności. Były to mocno poruszające doświadczenia spotkania z czymś nowym, co było zaskakującym i codziennie obecnym wydarzeniem wiary, które odpowiada w pełni najgłębszym wymogom serca i dokonuje wewnętrznej przemiany.

Po powrocie z Tirany nie mogłem nie podzielić się swoimi przeżyciami ze znajomymi i przyjaciółmi z własnego środowiska Wydziału Teologicznego UKSW, następnie rozmawiałem z liderami z Aliansu Ewangelicznego, z teologami i teologkami ze środowiska Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej, z Wyższej Szkoły Teologiczno-Społecznej oraz innych ekumenicznych gremiów rzymskokatolickich i ewangelickich. Spotykaliśmy się na modlitwie i rozmowie o idei Polskiego Forum w gościnnych progach centrum zielonoświątkowego w Warszawie przy ul. Siennej. W ten sposób wyłonił się Komitet Stały PFCh, który pełni rolę inicjującą i koordynującą działania Forum. Został też jednogłośnie wybrany sekretarz Forum.

² Por. *Revisioning Christian Unity: The Global Christian Forum*, red. H. van Beek, Oxford: Regnum Books 2009.

4. PODSTAWOWE CELE FORUM CHRZEŚCIJAŃSKIEGO

Globalne Forum przyczyniło się do nawiązania nowych relacji. Decydującym momentem wszystkich spotkań jest dzielenie się swoimi doświadczeniami przeżywania wiary (opowiadanie o historii swojej wiary) w wymiarze indywidualnym i wspólnotowym (w przypadku kilkudziesięciu osób siedzących przy stole taka wymiana doświadczeń może z łatwością zająć cały dzień!). Ten tryb postępowania okazał się wybranym środkiem (uprzywilejowaną metodą) do odkrycia wspólnych przekonań religijnych i przezwyciężenia uprzedzeń.

W duchu Ewangelii Jana 17, 21: „Aby wszyscy byli jedno [...], aby świat uwierzył, że Ty Mnie posłałeś”, i na podstawie naszej wiary w jedyną Boga (2 Kor 5, 18–21) Forum stawia sobie następujące cele:

1. Nadrzędnym celem Forum jest budowanie duchowej wspólnoty opartej na praktycznej i wymiernej współpracy, modlitwie oraz realizacji wspólnych przedsięwzięć. Uczestnicy Forum mogą lepiej się poznać, likwidować lub minimalizować wzajemne uprzedzenia i stereotypy, poszerzać horyzonty wiary i pogłębiać się duchowo.

2. Forum skupia się bardziej na nawiązywaniu więzi, rozszerzeniu i pogłębieniu relacji między Kościołami niż na prowadzeniu dialogu teologicznego i opracowywaniu tekstów teologicznego konsensu. Metoda pracy Forum polega na tworzeniu wzajemnych relacji oraz podkreślaniu znaczenia doksológii we wspólnych działaniach.

3. Uczestnicy Forum pragną stworzyć otwartą przestrzeń, w której mogą się zgromadzić reprezentanci i reprezentantki szerokiego spektrum Kościołów chrześcijańskich, teologicznych szkół wyższych i organizacji międzykościelnych, wyznający Trójjedynego Boga i Jezusa Chrystusa jako doskonałego w swojej boskości i człowieczeństwie, w celu wspierania wzajemnego zrozumienia oraz podjęcia wspólnych wyzwań.

5. POWSTANIE POLSKIEGO FORUM CHRZEŚCIJAŃSKIEGO (PFCH)

Polskie Forum Chrześcijańskie wskazuje na nowe możliwości rozszerzenia międzywyznaniowej współpracy między wszystkimi bez wyjątku tradycjami wyznaniowymi, które znajdują wyraz nade wszystko we wspólnotach kościelnych, ale również w rozmaitych organizacjach, ruchach kościelnych i stowarzyszeniach, instytucjach naukowych i akademickich.

Polskie Forum Chrześcijańskie (PFCh) określa swoją tożsamość jako mającą swe korzenie w idei Globalnego Forum Chrześcijańskiego (www.globalchristianforum.org). Na pierwszym miejscu wyraża siebie nie jako nową organizację, stowarzyszenie czy wspólnotę Kościołów, lecz jako miejsce spotkania i duchowej jedności, jako płaszczyznę chrześcijańskiego współdziałania i wspólnego świadectwa, bez formalnego członkostwa podmiotów zainteresowanych działaniami Forum. Prowadzi ono działalność opartą na zasadzie partycypacji, a jedyną jego strukturą jest Komitet Stały i sekretarz. W relacjach wewnętrznych Forum kieruje się „złotą zasadą”

różnorodności w jedności: „W tym, co konieczne – jedność; w tym, co wątpliwe – wolność; we wszystkim – miłość”.

Uczestnicy Forum pragną stworzyć otwartą przestrzeń, w której mogą się zgromadzić reprezentanci i reprezentantki szerokiego spektrum Kościołów chrześcijańskich, teologicznych szkół wyższych i organizacji międzykościelnych, wyznający Trójjedynego Boga i Jezusa Chrystusa jako doskonałego w swojej boskości i człowieczeństwie, w celu wspierania wzajemnego zrozumienia oraz podjęcia wspólnych wyzwań. Polskie Forum Chrześcijańskie odzwierciedla różnorodne bogactwo głównych nurtów polskiego chrześcijaństwa. Każdy Kościół, wspólnota, chrześcijańska, szkoła wyższa czy organizacja mogą czuć się zaproszone do udziału w działalności forum bez żadnych warunków wstępnych.

Inicjatorami PFCh, którzy stanowią jego Komitet Stały, są przedstawiciele: • Aliansu Ewangelicznego w RP (AE); • Środowiska teologicznego ChAT; • Środowiska teologicznego UKSW; • Wyższej Szkoły Teologiczno-Społecznej (WSTS). Sekretarzem forum został wybrany ks. Andrzej Perzyński (a.perzynski@uksw.edu.pl). Website: www.christianforum.pl. Facebook/PolishChristianForum.

Wydaje się, że ta inicjatywa jest nową jakością na polskiej mapie Kościołów i wspólnot chrześcijańskich. Może stać się ona nowym miejscem spotkania i wymiany darów duchowych. Pierwszą tego rodzaju próbą dużego i otwartego spotkania na płaszczyźnie Forum była konferencja naukowa (20/10/2016 w WSTS) opatrzona biblijnym tytułem: „Jeden Duch, różne dary, wspólne dobro”. Ten fragment zaczerpnięty z 1 Listu do Koryntian (12, 4–7) dobrze oddaje duchowe założenia i najlepiej opisuje programowy cel Polskiego Forum Chrześcijańskiego. Uczestnicy Forum pragną rozpoznawać wzajemną jedność w Duchu Świętym, która docenia i afirmuje różnorodność darów, jakie przynoszą poszczególne tradycje i wspólnoty chrześcijańskie, i angażuje je w działania na rzecz wspólnego dobra.

W centrum wiary chrześcijańskiej znajduje się wydarzenie pojednanej wspólnoty ludzi, którzy traktują się nawzajem w tym samym współczującym, miłującym i pojednawczym duchu, jaki Bóg pokazał nam przez Jezusa Chrystusa w Duchu Świętym i dalej stale pokazuje. Jako przyjaciele Boga każdy spośród nas realizuje swoje niepowtarzalne dary we wspólnocie z innymi i w solidarności z wszystkimi, których miłuje Bóg – to oznacza w rzeczywistości z całym stworzeniem. Dzielenie się tymi darami we wspólnocie prowadzi do nawrócenia, przemiany i wzrostu duchowego. Tylko Boża łaska i działanie Ducha Świętego może prawdziwie zgromadzić chrześcijan z całym bogactwem, jakie Bóg zasiał w każdym Kościele.

Uczestnicy Forum kierują się troską wyrażoną w pytaniu: kogo jeszcze brakuje? Wszystkie Kościoły są zaproszone, by razem zasiąść do stołu Forum. Jeśli jakiegoś Kościoła lub wspólnoty brakuje, przydatność Forum jest ograniczona i pomniejszona. W odpowiedzi na Boże wezwanie do jedności i w obliczu fragmentaryzacji współczesnej działalności chrześcijańskiej i kościelnej, PFCh zawsze stawia sobie pytanie: „Kogo brakuje wśród nas? Kto jeszcze powinien być zaproszony do naszego grona lub na nasze zebrania?”.

6. PODSUMOWANIE

Wszystkie przeprowadzone przeze mnie w ostatnich miesiącach rozmowy w różnych kręgach chrześcijańskich wskazują na to, że PFCh jest ideą, która powstaje we właściwym czasie. We wszystkich rozmowach koncepcja Forum spotkała się ze strony uczestników z życzliwym zainteresowaniem, a nawet entuzjastycznym przyjęciem. Podkreślali oni znaczenie Forum jako procesu, który mógłby obejmować stale rosnącą liczbę Kościołów, organizacji chrześcijańskich i teologicznych szkół wyższych oraz ich delegatów (reprezentantów).

Proces konsultacyjny umożliwia spotkanie i nawiązanie dialogu reprezentantom tradycji chrześcijańskich, którzy nie mieli jeszcze dotąd udziału we wspólnych spotkaniach i rozmowach. PFCh spełni swój cel przez tworzenie nowej przestrzeni (również na poziomie regionalnym i lokalnym) spotkania różnorodności tradycji wyznaniowych w jedności Kościoła Ciała Chrystusa, przestrzeni, w której może wzrastać wzajemne zaufanie.

Inicjatorzy i liderzy PFCh deklarują swoją stanowczą wolę trwania w łączności ze sobą. Czują się oni inspirowani myślą, którą autor 1 Listu Jana zawarł w nauce o Słowie życia: „To, cośmy widzieli i słyszeli, głosimy również wam, abyście i wy mieli z nami łączność. A nasza łączność jest [łącznością] z Ojcem i Synem Jego Jezusem Chrystusem” (1 J 1, 3).

BIBLIOGRAFIA

Choromański A. (PCPCU), *The Global Christian Forum – A New Dimension of Ecumenism*, L'Osservatore Romano, 01 February 2015; <http://www.globalchristianforum.org/docs/GCF%20-%20A%20New%20Dimension%20of%20Ecumenism%202015.pdf>

Revisioning Christian Unity. The Global Christian Forum, ed. by Huibert van Beek, series: Studies in Global Christianity, Oxford: Regnum Books International 2009.

THE IDEA OF THE POLISH CHRISTIAN FORUM

Summary

The Global Christian Forum was established in 1998 as a platform for open dialogue between major Christian confessions to discuss pressing challenges facing Christians today. The Polish Christian Forum finds its identity as drawn from the idea of the Global Christian Forum (HYPERLINK „<http://www.globalchristianforum.org>” www.globalchristianforum.org). The forum defines itself not as any new organization, association or union of the churches, but as a meeting place, as a space to learn about each other, space of cooperation and common testimony, without formal membership of the entities interested in Forum's initiatives.

The article about the idea of the Polish Christian Forum presents the following issues: changes in the world religious landscape; the beginnings of the Global Christian Forum; a new space for new challenges; basic objectives of the Christian Forum; formation of the Polish Christian Forum; conclusion.

Key words: Global Christian Forum, Polish Christian Forum, ecumenism in the 20th century, ecumenical organizations, World Council of Churches